

Kakamega: kenijska Białowieża

Las tropikalny Kakamega to ostatni w Kenii fragment lasu deszczowego, niegdyś ciągnącego się nieprzerwanym pasem od zachodniej Kenii, poprzez Ugandę i Kongo, do Zatoki Gwinejskiej. Nazwę swą wziął od niedalekiego miasta, siedziby jednostki administracyjnej odpowiadającej naszemu województwu. Obecna Puszcza Kakameska zajmuje jedynie 23 tys. ha, z czego tylko 10 tys. ha można uznać za las naturalny. Jest to więc znacznie mniej niż powierzchnia Puszczy Białowieskiej (150 tys. ha), choć obszar lasu naturalnego jest zbliżony do powierzchni Białowieskiego Parku Narodowego. W Puszczy Kakameskiej występuje 367 gatunków ptaków, z czego 36 endemicznych (dla porównania w Puszczy Białowieskiej występuje 250 gatunków ptaków). Las ten jest najbardziej znany z 40 gatunków węży, w tym 18 endemicznych, oraz 515 motyli, co stanowi 60% gatunków zaobserwowanych w Kenii.

Las tropikalny Kakamega utracił wielu ze swoich pierwotnych mieszkańców. Dużych ssaków, takich, jak bawoły i hipopotamy, już się tam nie spotyka. Puszcza jest otoczona przez gęsto zaludnione wsie i nie ustaje intensywne eksploatacja jej zasobów, mimo objęcia jej ochroną prawną. Dużym zagrożeniem jest zabór ziemi pod uprawę. Przyrodnicy oszacowali, że przy obecnym tempie degradacji, Puszcza Kakameska przetrwa jeszcze 20-30 lat.

Droga wiodąca przez Puszczy Kakameską.

Nie znika nadzieja dla Puszczy Kakameskiej póki żyją ludzie gotowi ją chronić. *Kakamega Environmental Education Programme* (Kakameski Program Edukacji Ekologicznej) jest organizacją społeczną założoną przez miejscowych miłośników przyrody. Jej początki sięgają r. 1995, kiedy grupa leśnych przewodników, pod przewodnictwem Wilbforce Okeka, przeprowadziła pierwsze zajęcia edukacyjne dla piętnastu dzieci z wiosek graniczących z lasem. Dzieci dowiedziały się jak funkcjonuje leśny ekosystem i jak ludzie mogą z niego korzystać w sposób zrównoważony. Ponadto zakładały one szkółki drzew leśnych przy szkołach i sadziły drzewa w swoich

obejściach. Z czasem przewodnicy zaczęli pracować z dorosłą populacją występując na spotkaniach społeczności wiejskich i parafii. Inicjatywa otrzymała pierwsze wsparcie od leśników i pracowników ochrony przyrody, którzy docenili znaczenie takiej pracy dla przetrwania lasu.

W r. 1998 udało się otrzymać pierwsze pieniądze z zewnątrz (z USA, dzięki pomocy przyrodniczki badającej las) i powstała organizacja, zwana początkowo Wilbforce Fund, potem przemianowana na Kakamega Environmental Education Programme (KEEP). Z czasem KEEP zdobył wiele dotacji i darowizn na swoją działalność, przy czym od r. 2000 podstawowe koszty są pokrywane ze składek krajowych i zagranicznych członków organizacji. W ostatnich latach KEEP zaczął zarabiać na przedsięwzięciach gospodarczych tworzonych w duchu ekorozwoju.

Cały czas prowadzony jest program edukacji ekologicznej oparty o ośrodki edukacyjne w Isecheno (od 2000 r.) i Buyangu (od 2002 r.). Obejmuje on ponad 60 szkół w wioskach otaczających puszcę i przewinęło się przez ponad 10 tys. dzieci. KEEP prowadzi także zajęcia dla odwiedzających Puszczę Kakameską grup ze szkół wszystkich szczebli, z różnych regionów Kenii.

KEEP rozpoczął działalność jako program edukacyjny, jednak z czasem stało się oczywiste, że uratowanie lasu wymaga wypracowania takich źródeł dochodu dla miejscowej ludności, które pozwolą jej korzystać z zasobów lasu w sposób zrównoważony. Zbudowane w tradycyjnej technologii domki typu „banda” dają nocleg kilkunastu osobom – turystom lub naukowcom odwiedzających Puszczę. Liczba miejsc w tym leśnym hotelu jest ograniczona i KEEP zaczął zakładać, pod wpływem rozmów z autorem tekstu, kwatery agroturystyczne we wsiach sąsiadujących z Puszczą.

Domki kempingowy dla turystów zbudowane w tradycyjnej technologii.

Hodowla motyli z Puszczy jest prowadzona przy centrum edukacyjnym KEEP i w kilku lokalnych szkołach. Poczwarki są sprzedawane laboratoriom naukowym w kraju i za granicą. „Butterfly Farm” służy jako obiekt dydaktyczny, przynosi dochody hodowcom i zmniejsza niekontrolowane wyłapywanie dziko żyjących motyli.

Szkółki produkujące sadzonki drzew użytkowych rosnących w Puszczy, przeznaczone dla odnawiania lasu i sadzenia w gospodarstwach rolnych.

Leonard, przewodnik i instruktor KEEP, przy zasadzonym przez siebie drzewku. Arboretum docelowo ma zawierać wszystkie gatunki drzew występujące w Puszczy. Finansując zasadzenie drzewa sponsorujesz jednocześnie działalność KEEP.

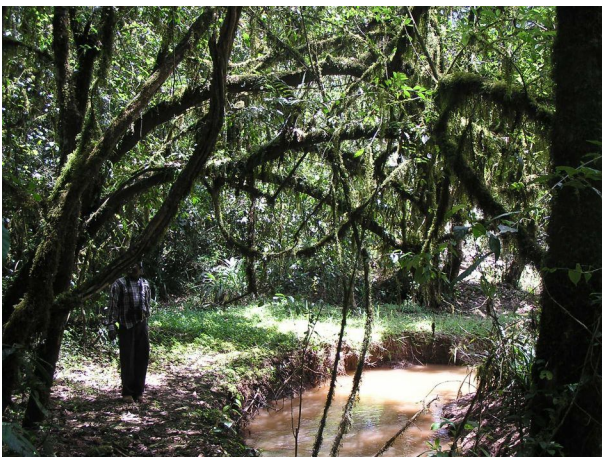
Propagowana jest hodowla ziół pochodzących z Puszczy, we współpracy z rolniczą grupą producencką Muliru. Dzięki wsparciu Programu Małych Dotacji Global Environmental Fund (tego samego, który do niedawna działał w Polsce), powstała destylarnia olejku eterycznego, używanego do produkcji maści.

Do najbardziej znanych mieszkańców Puszczy należą węże. Choć pędzą one skryty tryb życia, ich przetrwanie jest zagrożone. Mieszkańcy okolic lasu boją się węży i zabijają każdego spotkanego, nie wyjąwszy pożytecznych i nieszkodliwych dla człowieka węży domowych. KEEP stara się zmienić to nastawienie, ale oparte jest ono o głęboko zakorzenione stereotypy. Dlatego rozpoczęto budowę zespołu terrariów eksponujących wszystkie 40 gatunków węży żyjących w Puszczy Kakameskiej. Zwany początkowo „Snake Park”, miał służyć edukacji okolicznych mieszkańców nt węży, tak, by umieli odróżnić węże nieszkodliwe od niebezpiecznych, a także jako atrakcja dla turystów i miejsce badań naukowych. Obecnie rozszerzono profil kakameskiego zoo o wybrane ptaki i ssaki, nadając mu nazwę Kakamega Conservancy Project (Kakameski Projekt Ochrony Przyrody). Planuje się także utworzenie „pogotowia węzowego”, do którego każdy, kto znajdzie w domu węża, będzie mógł zadzwonić i poprosić o interwencję. Wyszkolony w łapaniu węży członek KEEP przyjedzie na motocyklu i albo uwolni gospodarza od niebezpiecznego sublokatora, albo wyjaśni im, że wąż jest pożyteczny i nieszkodliwy. Złapane węże będą wypuszczane do lasu lub wzbogacą kolekcję.

tekst: Piotr Tyszko-Chmielowiec

zdjęcia: Dorota Chmielowiec-Tyszko i Piotr Tyszko-Chmielowiec

pierwotna wersja art. ukazała się w: „Kropla – magazyn ekologiczny”, wydanie specjalne 2007

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć
ul. Sławkowska 12, 31-014 Kraków

tel. +48 12 431 28 08, fax +48 12 431 28 08
e-mail: info@zielonasiec.pl

Polska Zielona Sieć

www.zielonasiec.pl, www.ekonsument.pl

Publikacja powstała w ramach projektu realizowanego przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej. Publikację sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Za treść publikacji odpowiada Polska Zielona Sieć, poglądy w niej wyrażone nie koniecznie odzwierciedlają oficjalne stanowisko Unii Europejskiej.

